

Világítás és lakberendezés

*„A látó emberek azt gondolják,
hogy a vakok mindent feketében látnak.
Pedig számukra a fekete sem létezik.”*

(Hervé Lóránt)

A látók számára ez megdöbbentő gondolat. Nem látni fényt és színt. A fény az élet egyik legfontosabb alapeleme. „S lőn világosság...” Talán ezért természetes, fel sem tűnik, csak a hiánya, vagy ha túl sok van belőle. Vagyis ne legyen, csak annyi, amennyi szükséges egy adott helyen, egy adott tevékenységhez, egy adott hangulatban. A fény a szín, a fény az erő. Hiányát csak akkor viseljük el, ha szándékosan idézzük elő. Urai lettünk tehát? Megpróbáljuk ezt hinni, mikor 21. századi életterünket alakítjuk: a természetes és mesterséges fényt, világítást szükségleteink szerint kizárjuk, beengedjük, fel- és lekapcsoljuk.

A lakberendezők feladata a világítás-technikusok segítségével, hogy ne csak általános komfortszintet, hanem megfelelő látási kényelmet is biztosítsanak minden tevékenységhez. Ebben a környezetben a professzionális és műszaki gondolkodású embereknek is érdekes lehet a lakberendezők nézőpontja és szempontrendszerre egy minden igényt kielégítő mai lakás bemutatásán keresztül.

Előtér

Az előszoba lakásunk első és először szembetűnő része. Fontos, hogy a belépés színtere méltó legyen otthonunkhoz. Önálló helyiségként kell kezelnünk, összeköti és elválasztja a külvilágot és magánéletünk színterét. Tükrözi a lakók egyéni ízlését és stílusát, és legtöbbször előrevetíti a lakás többi részének hangu-

latát. Célja a belépő fogadása, gyakran közlekedő terület. Fontos tároló feladatokat is el kell látnia. Itt rakjuk le vendégeink holmiját és családunk napi, aktuálisan használt ruháit. A lakások kis alapterülete miatt sokan a sporteszközök, cipők, bőrdöngők, takarítóeszközök állandó elhelyezésére is itt találnak helyet.

Mindezek miatt alapos megfontolást igényel a tervezés. Gyakori a beépített bútorokkal való berendezés, mert sok holmi befogadására képes. A nagy belmagasságú vagy zezugos terek is sok lehetőséget biztosítanak beépíthetőségük miatt. Mivel innen indulunk, ide érkezünk és érkeznek vendégeink is, bármilyen funkciójú, stílusú, alapterületű is legyen az előtér, fontos, hogy elhelyezzünk itt tükroket, amiben külsőnk rendezettségét ellenőrizhetjük. Jó, ha mód van üldőhely kialakítására, hogy cipőnket kényelmesen tudjuk felvenni. Tárolófelületet is biztosítsunk a kulcsok, kesztyűk tárolására.

Ezekből kifolyólag fontos a megfelelő világítás, hogy jól áttekinthessük az egész teret és egyenként is a funkciók szerinti részeket. Ebben ugyanúgy, mint a berendezésben, az egyszerű megoldások keresése a legjobb. Az általános világításnál a túlzott megvilágítást el kell kerülni, hogy megteremtjük az átmenetet a külső és belső fényviszonyok között. Különös figyelmet kell fordítani a funkciók megvilágítására. Célszerű a tükör- és szekrényvilágítást külön kapcsolható módon megoldani.

Nappali

Mindannyian kényelmes, világos, hangulatos nappali szobát szeretnénk. Tervezésénél végig kell gondolnunk, hogy milyen célra fogjuk használni. Itt vagyunk együtt a családdal, zenét hallgatunk,

televíziót nézünk, ritkán vagy gyakran vendégeket fogadunk, ebédlőként is használjuk nevezetes ünnepeinken, van egy ritka és féltett gyűjteményünk, itt játszanak a gyerekek, itt alszanak a vendégeink, itt van az otthoni munkahelyünk és még fel sem soroltuk, mi minden színtere ez a lakóter.

Általában a lakás legtágasabb helyiségét választjuk erre a célra, de szempont lehet a tájolás, a terasz, a közlekedő útvonalak, az innen nyíló helyiségek és a megközelíthetőség is. A különböző területeken zajló tevékenységekhez választott bútorok között nagyon fontos az egység megteremtése. Színben, hangulatban, formában egymáshoz illő, egymást erősítő darabokat kell keresnünk. Más-más stílusú bútorok között is teremthetünk összhangot a színvilág egységessé tételével. A falszín, a burkolatok, a szőnyegek, a kárpitok, a függönyök összessége, ezek harmóniája teheti hívogatóvá, kellemessé, pihentetővé a nappalit. A növények, dísz tárgyak és fényhatások fokozhatják még ezt a hangulatot.

A világítás ebből adódóan sokféle le-

het. Talán itt kell a legváltozatosabban, a legtöbb funkciónak megfelelően használni a lámpatesteket. Az általános jó tájékozódást központi fényekkel biztosítjuk, de szükséges jó olvasólámpákat, íróasztali lámpát, hangulatvilágítást is elhelyezni. Ebben az esetben nemcsak a fény, de a lámpa formája is fokozottan fontos. Önmagában is dísz tárgy, hangulati elem, ami erősíti a bútorok összhangját. A funkciók szerinti bútorcsoportokat fényszigetek létrehozásával választhatjuk el egymástól.

A televíziót lehetőség szerint a természetes fénynek háttal állítsuk be, így nem csillog a képernyő. Mesterséges fénynél is el kell kerülni a lámpák tükröződését. Az ideális esetben szemmagasság alá helyezett készülék mögé is helyezünk fényforrást, hogy a képernyő és a környezet erős kontrasztját csökkentsük. A beszélgetősarok hangulatos világítása egy melegszerű burával ellátott lámpa lehet, ami lágy oldalvilágítást tesz lehetővé. Remek hangulati elem lehet a növények, képek, szobrok, plasztikák, vitrinek megvilágítása is.

Konyha-étkező

A konyha használati értelemben központi tér. Hagyományaink szerint is fontos hely, gyakran gyűlik itt össze a család, különösen, ha kényelmes és tágas. Természetesen nagy változásokon ment keresztül, hiszen a technika egyre nagyobb szerepet kap itt is: megváltoztak a főzési szokások, egyre több a fagyasztott, a félkész élelmiszer, ami a dolgozó nők számára könnyebbé teszi a család ellátását. Egyre több és jobb gép segít a munka lerövidítésében.

Ha módunk van magunknak kialakítani a konyhaszekrényt, a munkapultot, alaposan végig kell gondolnunk, mire van szükségünk, mit akarunk elhelyezni, családdunk szokásrendje miatt állandó-

an sütünk-főzünk, vagy étteremben eszünk és csak ritkán használjuk a konyhát.

Ne zsúfoljuk tele a konyhát mutatós, de nem használt tárgyakkal, legyen praktikus, könnyen tisztítható. Burkolatként is ilyet válasszunk. A helyes technológiai sor kialakítása lerövidíti a megtett utat és a főzési időt (tárolás-előkészítés-mosás, vízvétel-összeállítás-főzés, sütés-tálalás).

A konyha munkahely. Világítása talán a legfontosabb. A munkapult megvilágítása elsődleges. A konyha balesetveszélyes is lehet, ha nem látjuk jól, amit csinálunk. A felső szekrény szélébe helyezett fényforrások csak dekorációs elemek, de a munkafületet nem tudják megvilágítani, sőt sokféle árnyékot képeznek. Helyes, ha a felső szekrény alsó részére helyezük a világítótesteket, hogy a munkapultot egyenes és megfelelő megvilágítással lássák el. Az ebédlőasztal – függ-

getlenül attól, hogy a konyhában, a nappaliban vagy önálló ebédlőben helyeztük-e el – külön világítást igényel. Egyik megoldás az asztal lapja felett, a mennyezetről lelógatott lámpa lehet. Ez lehet állítható magasságú is. Mindenképp el kell kerülni, hogy a szemünkbe világítson

vagy takarja egymás elől az asztalnál ülőket. Többféle magas, erősen íves, az asztal fölé behajló, ostorszerű állólámpa is kapható két-három-öt karú változatban is. Megoldás lehet a falilámpa, a falikar, esetleg a másik két megoldás kiegészítéseként is. A konyhában alkalmazott fények színe megváltoztathatja az ételek látványát. Ügyelni kell a választásra. Alkalmazzunk megfelelő színhőmérsékletű fénycsöveket! A szekrények belsejének világítása hangulati elemként erősíti a berendezés összhangját.

Gyerekszoba

A gyerekszoba kialakítása folyamatos, a csecsemőkortól a kamaszkorig változó igényű feladat. Induljunk ki abból a természetes igényből, hogy minden gyermeknek legyen önálló helye a lakásban. Ez annál is inkább fontos, mert az első ingerszerzés, a biztonság, a nyugalom, a tisztaság alapvetően befolyásolják a személyiségfejlődést. Ha kiválasztottuk a megfelelő tájolású, csendes, biztonságos helyiséget, úgy kell berendeznünk, hogy egyformán biztosítsa a játéknak, a tanulásnak, a pihenésnek is a helyet. Ebben az időszakban kevés bútorra van szükség: kevés szekrényre, több nyitott tárolópolcra, dobozokra, kosarakra a játékok számára, játszó-, majd íróasztalra.

Ügyeljünk az ablakvédelemre, a dugaszoló aljzatok biztonsági dugókkal való ellátására, a lépcsők lezárására. A polcokat, magasabb bútorokat rögzítsük a falhoz! A felületeket úgy válasszuk meg, hogy ne csak szépek, de szállakmentesek, festékük ólommentes legyen! A kiságyak és emeletes ágyak fokozott figyelmet érdemelnek. Rácsuk védelmet és ne veszélyforrást jelentsen! A kamaszkorban jelentkező változtatási igény nagyobb átalakítást jelent. Elektromos berendezéseket, más típusú bútorokat kell választanunk és hát-

térbe szorulnak az előzőekben említett biztonsági szempontok.

Minden esetben alapvető fontosságú a helyes világítás kialakítása. Minden tevékenységhez megfelelő világítást kell biztosítanunk: általános világítást a játékhoz, a tájékozódáshoz, helyi világítást az ágy mellé, íróasztalámpát a tanuláshoz. Csecsemőknél éjszakai jelzőfényt is használhatunk. Sok kisgyermek sokáig fél a teljes sötétségtől. Minden lámpát úgy kell elhelyezni, hogy a gyermek saját épségét ne veszélyeztesse vele.

Hálószoba

Lakásunk legintimebb része nemcsak a pihenés és az alvás, de a szerelem, a beteg-

ápolás színhelye is. Gyakran kerül ide munka- vagy íróasztal, televízió, hifi-berendezés. Egyéni szokásoktól függően sokféle a kialakítása, de minden esetben alapvető az egészséges fekvőhely kiválasztása. Megfelelően széles, egészségi állapotunknak megfelelő matracú ágyat kell választanunk. Sok helyen ki is próbálhatjuk vásárlás előtt, ami kényelmes lesz, amit szeretünk. Ha a házastársak nem azonos alvásigényűek, az ő szokásaikat is össze kell hangolni. Ha nincs gardrób, itt kell elhelyezni a ruhákat is. Jó, ha teljes falfelületet tudunk beépített szekrénynek biztosítani. Ideális esetben az ágy körüljárható, kényelmesen megközelíthető. Gyakran kell azonban kompromisszu-

mot kötni és sarokba helyezni a fekvőhelyet, mert kicsi a hely. Ha be kell ágyaznunk, ágyneműtartásról is gondoskodnunk kell, ami szintén helyigényes.

Ha csak sötétben tudunk aludni, árnyékolással, sötétítőfüggönyök, redőnyök, rolók segítségével megoldható. A színek, formák összhangja sokféle hangulatú lehet attól függően, hogy nyugodt-békés, izgalmas, romantikus vagy éppen rendezett-friss hatást akarunk elérni. Az általános világításon kívül hangulatlámpát, olvasólámpát kell itt elhelyeznünk. Meg kell oldani az esetleges munkaasztalok megvilágítását, lehetőleg úgy, hogy a más tevékenységet végzőt ne zavarjuk vele. A szekrények megvilágítása is lényeges szempont. Izzólámpákat vagy meleg fényű lámpákat válasszunk, hogy minél barátságosabb legyen a környezetünk.

Fürdőszoba-WC

Ez az a helyiség, ahol leginkább magunkkal foglalkozunk. Sokszor talpalatnyi helyen kell praktikus, barátságos környezetet teremtenünk. A gyakori kis alapterületet ráadásul a legkevésbé rugalmasan alakítható elemekkel kell berendeznünk. A kád, mosdó, WC, bidé mind meghatározott alapformájú tárgyak.

A nagyterű luxusfürdőszobák berendezése egyszerű feladat a mai választék mellett. Lehet sülyesztett fürdőkádunk és zuhanyfülkénk, dupla mosdónk, szekrényeink. Akár lakószoba-jellegű pihenőhelyet varázsolhatunk magunknak. Ebben az esetben nem valószínű, hogy ide kerül a mosógép és a fregoli.

Nehezebb a dolgunk, ha egy kisterű fürdőszobánk van az egész család részére. Ebben az esetben nagyon alaposan meg kell fontolni, mi hová kerüljön. Maradjon-e a kád, vagy elég a zuhanyzó, van-e helye mosógépnek vagy módunk van máshová tenni, befér-e a bidé, hol szárítjuk a ruhákat? Ezek csak az elsőként

felmerülő kérdések. A kis teret világos burkolattal, tükrökkel tágíthatjuk optikailag. Jól átgondolt tervezéssel működőképes lehet a kicsi fürdőszoba is.

Ritkább esetben van a fürdőnek ablaka. Leggyakrabban nappal is mesterséges világítást kell alkalmazni. Fontos az általános világítást biztosító lámpatesten túlmenően, hogy a tükör jól legyen megvilágítva. A borotválkozásnál, a sminkelésnél arcunk minden részét jól kell látnunk. Ehhez a tükör két oldalára szerelt lámpa az ideális.

Mi a fontosabb? A fény vagy a világítótest? Fontos kérdés és mindig az adott

szituáció dönti el, melyiket részesítjük előnyben. Ideális esetben mindkét elvárásnak megfelel a gondosan átgondolt tervek alapján megvalósított világítás. A fény lehetővé teszi, hogy az adott tevékenység a legjobban, legbiztonságosabban végezhető legyen. A világítótest szép, esztétikus formája örömet okoz, gyönyörködtet. Egyik sem elhanyagolható vagy helyezhető előtérbe a másikkal szemben. A megfelelő fény nem azonos az erős világítással, sőt, az árnyéka is lényeges, mert segíti a tárgyak felismerését.

Jelen esetben nem elsődleges cél a színekről beszélni, de mindenképp szólnunk kell róla. „A szín élet, színek nélkül halott lenne a világ.” – mondta Johannes Itten. A mesterséges emberi környezetben fények segítségével a színek felerősödnek, vagy éppen tompává válnak. Ennek lehetőségével élni kell a terek hangulatának kialakításakor. Ezzel az eszközzel a téraryányokat is javíthatjuk. A színek meghatározzák hangulatunkat, élettani hatásuk vitathatatlan. Mindez a fénysugarak visszatükröződése révén jut el a szemünkhöz.

Keressük mindig a megfelelő fényt és színt!

Draveczi Julianna